

Presentació

MARTINO CONTU
President del Centro Studi SEA

El tercer número de «Ammentu» presenta quatre blocs temàtics. El primer, *Emigrazione spagnola negli anni del franchismo ed esilio antifascista* (Emigració espanyola durant els anys del franquisme i exili antifeixista), de Martino Contu, inclou dos assaigs sobre la emigració espanyola en Europa i en Argentina durant els anys del franquisme; un article sobre la emigració antifeixista parmesana a França i sobre la participació dels exiliats de la província de Parma durant la guerra civil espanyola; i, en darrer lloc, els treballs que tanquen aquest primer bloc temàtic se centre en dos figures del antifeixisme italià: l'anarquista de Savona Umberto Marzocchi i l'escultor sard Constantino Nivola. El primer d'ells va emigrar a França i, des de 1936, a Espanya, per combatre al costat de les forces republicanes a la divisió italiana de la columna "Francisco Ascaso"; el segon es va mudar amb la seva dona d'origen jueu, després d'haver passat alguns anys a París.

El següent bloc temàtic, *Emigrazione balearica in Algeria, Assistenza agli emigrati sardi e Turismo della memoria in Brasile* (Emigració balear a Algèria, Assistència als emigrats sards i Turisme històric en Brasil), de Maria Luisa Gentileschi, està dedicat a l'estudi de les fonts arxivístiques de l'emigració des de l'illa d'Eivissa a Algèria durant la dècada de mil nou-cents trenta i a l'activitat d'assistència als emigrats sards de la segona postguerra realitzada pel Centre Regional d'Assistència a Immigrats i Emigrats Sards (CRAIES); a més, inclou l'anàlisi d'una particular forma de turisme històric desenvolupat recentment a Brasil: els italians visiten aquest gran país llatinoamericà per buscar les arrels dels seus compatriotes emigrats al segle XIX i XX. El turista italià té a la seva disposició una oferta de museus, memorials i arxius -en el quals potser pugui trobar les petjades de les famílies italianes- que es torna més ampla i atractiva als llocs de major immigració italiana, des de São Paulo fins als centres menors dels estat del Sud.

El tercer bloc temàtic, *Consoli italiani e stranieri in Stati e Città del Mediterraneo, in Portogallo e nelle Americhe in età moderna e contemporanea* (Còsols italians i estrangers en estats i ciutats del Mediterrani, a Portugal i a les Amèriques durant l'edat moderna i contemporànea), de Nunziatella Alessandrini, reconstrueix l'activitat consular desenvolupada a finals del segle setze pel cònsol-mercader venecià a Lisboa, Giovanni dall' Olmo; descriu l'activitat dels còsols anglesos a Sardenya entre el segle divuit i el segle dinou i traça un breu perfil dels còsols italians que durant els anys de canvi del Regne de Sardenya al Regne d'Itàlia van prestar els seus serveis a Malta, Lió, Tunísia, Nàpols, Lisboa, Seta, Zadar i, al continent americà, a Perú i als Estats Units. Despès es presenta un assaig basat en les fonts del Arxiu Històric Diplomàtic de Montevideo relatiu a l'activitat del còsols de San Marino a l'Uruguai i dels còsols uruguaians a la República del Titano i un article sobre els Pernis, una família de emprenedors de Càller, d'origen suís, que va exercir la funció consular durant tres generacions, entre el segle dinou i el segle vint.

El darrer bloc temàtic, *Miniere e attività estrattiva in Sardegna nel XX secolo* (Indústria minera i activitat d'extracció a Sardenya durant el segle XX), de Giampaolo Atzei, es perfila com una aportació als estudis de la primera i major indústria desenvolupada a l'illa a partir del segle dinou. El bloc temàtic comença amb un assaig sobre la política i la societat a la Sardenya minera del segle vint i, a continuació,

profunditza en alguns temes lligats a l'explotació de l'aigua calent a les termes de Sardara, a l'activitat d'extracció a la mina de Roses a la regió d'Iglesiente, i al problemes de seguretat i els accidents laborals a la mina de plom i zinc de Montevecchio. Altres articles centren la seva atenció en l'estudi del periòdic «Il Minatore», controlat per la direcció de la mina de Gennamari-Ingurto, publicat entre els anys 1927-1929, i en les reivindicacions sindicals del sector miner de Sulcis-Iglesiente des de la segona postguerra fins als anys setanta, quan es va assistir al lent i incessant ocàs de la indústria de l'extracció, que alguns anys més tard va conduir a la gairebé desaparició del sector miner a Sardenya.